

KULTURNA DEDIŠČINA: MOČAN KATALIZATOR ZA PRIHODNOST EVROPE

Ob tem prelomnem dnevu Evrope, ko obeležujemo 70. obletnico [Schumanove deklaracije](#) in začetek procesa evropskega združevanja;

v času, ko se Evropa in ves svet spopadata s premagovanjem krize brez primere, ki jo je povzročil virus SARS-CoV-2, in ko moramo oblikovati robustne politike za ponovno opredelitev in obnovo naše družbe in gospodarstva;

ob upoštevanju, da je obširen svet kulture in kulturne dediščine močno in zlasti prizadela pandemija, ki ima resne kulturne, družbene in gospodarske posledice za dediščinske strokovnjake in prostovoljce;

navdušeni nad izjemnim trudom akterjev na področju kulture in kulturne dediščine, da ohranjajo dobro razpoloženje ljudi z omogočanjem dostopa do izjemno bogate ponudbe kulturnih vsebin;

mi, predstavniki obsežne dediščinske skupnosti, ki deluje po vsej Evropi, smo se zbrali v sklopu [Evropskega zavezništva za dediščino](#), da bi evropskim voditeljem in državljanom posredovali močno sporočilo solidarnosti, upanja in enotnosti. Pripravljeni smo prispevati k takojšnjemu družbenemu in gospodarskemu okrevanju Evrope kot tudi k dolgoročnemu napredovanju evropskega projekta;

navdušeni nad vizijo in hrabrostjo Roberta Schumana in njegovih vrstnikov pred 70 leti trdno verjamemo, da moramo izkoristiti sedanjo krizo, da kulturo in kulturno dediščino postavimo tja, kamor spadata: v osrčje oživljanja Evrope;

kot smo lahko videli med [Evropskim letom kulturne dediščine 2018](#), obstaja veliko načinov, kako lahko kulturna dediščina deluje kot katalizator za pozitivne spremembe.

¹ Ta MANIFEST EVROPSKEGA ZAVEZNIŠTVA ZA DEDIŠČINO so objavili člani Evropskega zavezništva za dediščino, neformalne platforme, ki združuje 50 evropskih in mednarodnih mrež, dejavnih na širšem področju dediščine. Člani Evropskega zavezništva za dediščino predstavljajo zelo veliko skupnost, ki jo sestavlja več deset milijonov evropskih državljanov. Europa Nostra zagotavlja usklajevanje zavezništva vse od njegove ustanovitve junija 2011.

V tem manifestu izpostavljamo sedem takih medsebojno povezanih načinov:

1) CELJENJE EVROPE

V času izrednih zdravstvenih razmer kulturna dediščina igra in bo še naprej igrala bistveno vlogo za telesno in duševno dobro počutje slehernega posameznika in družbe kot celote. Kot dokazuje bogata literatura in kot je čedalje bolj prepoznano v javnem odločanju, je dobro počutje celostni koncept, ki vključuje čustvene, družbene, kulturne, duhovne in gospodarske potrebe, ki posamezniku omogočajo, da v celoti izkoristi svoj potencial in se vključi v družbo v okviru vseh svojih zmožnosti. Zato vlaganje v kulturno dediščino pomeni vlaganje v javno zdravje, dobro počutje in izboljšanje kakovosti življenja ljudi.

2) BITI EVROPA

V času, ko se ves svet spopada z globoko spremembo načina življenja, naša skupna kulturna dediščina in vrednote predstavljajo prepotrebno sidro in kompas. Lahko dajo občutek za smer in navdih za sprejemanje pravih odločitev, ki so pred nami. Kulturna dediščina zagotavlja vez z našimi koreninami, identiteto in tradicijo ter širšo evropsko in globalno sliko. Sodelovanje in ukvarjanje s kulturno dediščino nam tudi omogočata, da sprejmemo svojo raznolikost in jo uporabimo kot vir obogatitve in ustvarjalnosti. Ključnega pomena za prihodnost Evrope je, kako evropski državljani čutijo in razumejo svojo skupno dediščino in kako to spodbuja proces interpretacije dediščine. Zato morajo biti večje naložbe v kulturo, izobraževanje, znanost in inovacije v središču promocije evropskega načina življenja – v vsej njegovi raznolikosti. Prav tako mora zato biti v prihodnosti »Evropska unija skupnih vrednot« enako pomembna kot evropska gospodarska, monetarna in politična unija.

3) DIGITALNA PREOBRAZBA EVROPE

Izbruh covid-19 je poudaril ključni pomen digitalnega dostopa do kulturne dediščine. V času, ko si ljudje želijo ostati tesneje skupaj, medtem ko so fizično narazen, so se organizacije na področju kulturne dediščine po vsej Evropi uspešno spopadle z izzivi. Evropa že ima vodilno vlogo v digitalni kulturni dediščini in ima potencial, da prodre z novimi tehnologijami, kot sta umetna inteligenca in strojno učenje, ki temeljijo na humanističnih in etičnih načelih. Zdaj si moramo prizadevati za pospešitev in nadaljnje izboljšanje digitalne preobrazbe. Hkrati moramo zmanjšati prepad med digitalno opremljenimi ustanovami in tistimi, ki to niso. Demokratizirati moramo dostop do svoje dediščine, da bi s tem podprli raznolikost, inkluzijo, ustvarjalnost in kritično vključevanje v izobraževanje in izmenjavo znanja. Spodbujati moramo sodelovanje in poskuse, ki krepijo naše sposobnosti za inovacije. Prav tako moramo spodbujati uporabo digitalne tehnologije in strokovnega znanja z namenom krepitve vloge naših kulturnih ustanov pri posredovanju naših, evropskih zgodb.

4) OZELENITEV EVROPE

Medtem ko se Evropska unija ukvarja s svojim zgodovinskim Evropskim zelenim dogovorom, moramo zagotoviti, da se bo tudi kulturna razsežnost zelenega prehoda naše družbe in gospodarstva upoštevala v celoti. Našo kulturno dediščino, vključno s kulturnimi krajinami, močno ogrožajo podnebne spremembe. Vendar pa je kulturni svet s svojim bogatim naborom tradicionalnih znanj in veščin mogoče uporabiti tudi za nadaljnje širjenje praks za blažitve in prilagajanja, ki lahko pomagajo pri doseganju ambicioznih ciljev evropskega zelenega dogovora. Močno podpiramo pozive k zelenemu okrevanju Evrope po pandemiji in verjamemo v mogočen potencial kulturne dediščine, da bi to lahko dosegli.

5) OŽIVITEV EVROPE

Danes pomembna študija z naslovom [Kulturna dediščina šteje za Evropo](#) daje zanesljive dokaze o jasnih koristih naložb v kulturno dediščino za obnovo mest in regij, tako na ravni posameznika kot na ravni skupnosti. V pričakovanju izgube izjemno velikega števila delovnih mest pozivamo voditelje EU, naj vlagajo v oživljanje mestnih in podeželskih območij ob temeljnem upoštevanju kulturne dediščine, kar bo omogočilo in okrepilo družbeno in gospodarsko okrevanje Evrope. Na ta način Evropa ne bo ohranila le številnih obstoječih delovnih mest in z njimi povezanih veščin, temveč bo tudi ustvarila nova koristna delovna mesta, od specializiranih obrti do dovršene uporabe digitalnih in drugih novih tehnologij. Tovrsten nov Dogovor za kulturno dediščino bo spodbudil družbene in gospodarske inovacije ter prispeval k večjemu izboljšanju našega življenjskega okolja. Ogromen potencial oživljanja zgodovinskih mest, vasi in podeželja po vsej Evropi, ki temelji na upoštevanju kulturne dediščine, lahko resnično odločilno pripomore k bolj zeleni in trajnostni Evropi.

6) DOŽIVLJANJE EVROPE

Soočeni z uničujočim vplivom pandemije na turistično industrijo zaradi omejitev potovanj in mobilnosti, kar ogroža 13 milijonov evropskih delovnih mest, v celoti podpiramo poziv k velikopoteznemu načrtu za reševanje turizma v EU. Ta načrt mora vključevati posebne ukrepe za oživitev kulturnega turizma, enega največjih in najhitreje rastočih turističnih panog na svetu, ki predstavlja 40 % evropskega turizma. Turizem potrebuje kulturno dediščino in kulturna dediščina potrebuje turizem. Od te krize si bomo opomogli tako, da jo bomo uporabili kot priložnost za spodbujanje bolj inovativnih in trajnostnih oblik turizma. S tem bomo javnim in zasebnim lastnikom krajev in objektov kulturne dediščine ter skupnostim, ki jih obkrožajo, prinesli trajne koristi, ki bodo prispevale h kakovostnejšim izkušnjam obiskovalcev in izboljšanju doživetij.

7) SPREJEMANJE SVETA

Kot je pokazala sedanja kriza, nedvomna medsebojna povezanost in krhkost človeštva dajeta Evropi edinstveno priložnost, da poveča svojo pozitivno in konstruktivno vlogo v svetu. Kultura in kulturna dediščina sta ključna dejavnika za povečanje spoštovanja, razumevanja in zaupanja kot pogoja za globalno solidarnost in sodelovanje. Evropa bi morala zato uporabiti svoje bogate kulturne vire za spodbujanje tega procesa.

Glede na zgoraj navedeno moramo nujno in kolektivno aktivirati preobrazbeno moč kulture in kulturne dediščine, da bi zagotovili smisel in navdih za zeleno in vključujoče okrevanje Evrope po pandemiji. SKUPAJ lahko v celoti izkoristimo njen potencial za boljšo prihodnost naše Evrope.

Ta manifest so 9. maja 2020 objavili člani Evropskega zavezništva za dediščino:

1. **ACCR** (Association des Centres Culturels de Rencontres)
2. **ACE** (Architects' Council of Europe)
3. **AEERPA** (European Association of Architectural Heritage Restoration Companies)
4. **Blue Shield**
5. **CIVILSCAPE** (European Landscape Convention)
6. **EAA** (European Association of Archaeologists)
7. **E.C.C.O.** (European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations)
8. **ECF** (European Cultural Foundation)
9. **ECOVAST** (European Council for the Village and Small Town)
10. **ECTN** (European Cultural Tourism Network)
11. **ECTP-CeU** (European Council of Spatial Planners)
12. **EFAITH** (European Federation of Associations of Industrial and Technical Heritage)
13. **EFFORTS** (European Federation of Fortified Sites)
14. **EHA** (European Historic Houses Association)
15. **EHTTA** (European Historic Thermal Towns Association)
16. **ELO** (European Landowners' Organisation)
17. **EMA** (European Museum Academy)
18. **EMF** (European Museum Forum)
19. **EMH** (European Maritime Heritage)
20. **ENCATC** (European Network of Cultural Administration Training Centres)
21. **ENCoRE** (European Network for Conservation-Restoration Education)
22. **ERIH** (European Route of Industrial Heritage)
23. **ETC** (European Travel Commission)
24. **EUROCLIO** (European Association of History Educators)
25. **EUROCITIES** (The Network of Major European Cities)
26. **EUROPA NOSTRA** (The Voice of Cultural Heritage in Europe)
27. **Europeana**
28. **EWT** (European Walled Towns)
29. **FEDECRAIL** (European Federation of Museum and Tourist Railways)
30. **FEMP** (European Federation for Architectural Heritage Skills)
31. **FRH** (Future for Religious Heritage - European Network for historic places of worship)
32. **Heritage Europe-EAHTR** (European Association of Historic Towns and Regions)
33. **ICOM** (International Council of Museums)
34. **ICOMOS** (International Council on Monuments and Sites)
35. **IFLA Europe** (International Federation of Landscape Architects)
36. **Interpret Europe** (European Association for Heritage Interpretation)
37. **INTO** (International National Trusts Organisation)
38. **ISOCARP** (International Society of City and Regional Planners)
39. **Mad'in Europe**
40. **Michael Culture Association** (MCA)
41. **NECSTour** (Network of European Regions for a Sustainable and Competitive Tourism)
42. **NEMO** (Network of European Museum Organisations)
43. **OWHC** (Organisation of World Heritage Cities)
44. **Perspectiv** (Association of Historic Theatres in Europe)

45. **RANN** (Reseau Art Nouveau Network)
46. **SEE Heritage Network** (South East European Heritage Network)
47. **TICCIH Europe** (The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage)
48. **Trans Europe Halles** (TEH)
49. **UIA workgroup Heritage Region 1** (International Union of Architects)

PRILOGA:

Nadaljnje branje, kvantitativni in kvalitativni podatki, ključni dokumenti o politiki

1) CELJENJE EVROPE

Študije, publikacije, članki

- **Cultural Heritage Counts For Europe Report** (2015), Europa Nostra, ENCATC, Heritage Europe, Heritage Alliance, Mednarodni kulturni center in Mednarodni center Raymonda Lemaira za ohranjanje dediščine univerze v Leuvnu.
<https://www.europanostra.org/our-work/policy/cultural-heritage-counts-europe/>
- **Heritage and Wellbeing: What Constitutes a Good Life?** International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCROM)
<https://www.iccrom.org/projects/heritage-and-wellbeing-what-constitutes-good-life>
- **Wellbeing and the Historic Environment** (2018), Historic England
<https://historicengland.org.uk/images-books/publications/wellbeing-and-the-historic-environment/wellbeing-and-historic-environment/>
- **Study of 'Heritage Houses for Europe' (2019)**, European Historic Houses
<https://www.europeanlandowners.org/heritage-houses-for-europe/wp-content/uploads/2019/09/Final-Study-Heritage-Houses-FINAL-1809-online.pdf>
Dokumenti o politiki
- **Council conclusions on the Work Plan for Culture 2019-2022** (2018)
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13948-2018-INIT/en/pdf>

2) BITI EVROPA

Študije, publikacije, članki

- **Engaging citizens with Europe's cultural heritage: How to make best use of the interpretive approach** (2017), Interpret Europe http://www.interpret-europe.net/fileadmin/Documents/publications/ie_engaging_citizens_with_europes_cultural_heritage_co.pdf *Dokumenti o politiki*
- **Commission Communication 'Towards an integrated approach to cultural heritage for Europe** (2014)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52014DC0477>
- **Strengthening European identity through education and culture. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions** (2017)
https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-strengthening-european-identity-education-culture_en.pdf
- **European Framework for Action on Cultural Heritage** (2018), Evropska komisija
https://ec.europa.eu/culture/library/commission-swd-european-framework-action-cultural-heritage_en
- **Berlin Call to Action: Cultural Heritage for the Future of Europe** (2018), Europa Nostra
<https://www.europanostra.org/wp-content/uploads/2018/09/Berlin-Call-Action-Eng.pdf>
- **Europe Fast Forward Heritage** (2018), Culture Action Europe
<https://cultureactioneurope.org/advocacy/fast-forward-heritage/>
<https://cultureactioneurope.org/advocacy/fast-forward-heritage/>

- **A NEW STRATEGIC AGENDA 2019 - 2024** (2019), Evropski svet
<https://www.consilium.europa.eu/media/39914/a-new-strategic-agenda-2019-2024.pdf>
- **PARIS MANIFESTO 'Let us relaunch the European project through culture and cultural heritage!'** (2019), Europa Nostra <https://www.europanostra.org/wp-content/uploads/2020/03/2019-EN-Paris-Manifesto.pdf>

3) DIGITALNA PREOBRAZBA EVROPE

Študije, publikacije, članki

- **Europeana Strategy 2020-2025** (2020) <https://pro.europeana.eu/page/strategy-2020-2025-summary>
- **Commission report on the evaluation of Europeana and the way forward** (2018)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1536235661093&uri=COM:2018:612:FIN>
- **Evaluation of Europeana and orientations for its future development**, (2016)
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/58538a59-b4aa-11e8-99ee-01aa75ed71a1/language-en>
- **My ambition for Europe: protecting it, transforming it and taking it forward** (2019)
<https://www.linkedin.com/pulse/my-ambition-europe-protecting-transforming-taking-forward-breton/>
- **Museums in the mirror world - preparing for the next stage of our digital transformation** (2019)
<https://medium.com/@Europeana/museums-in-the-mirror-world-preparing-for-the-next-stage-of-our-digital-transformation-bb4754b8ee00>
- **Ten perspectives on the future of digital culture** (2019)
<https://pro.europeana.eu/page/10perspectives>

Dokumenti o politiki

- **Commission Recommendation on the digitisation and online accessibility of cultural material and digital preservation** (2011)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32011H0711>
- **Declaration of cooperation on advancing digitisation of cultural heritage** (2019)
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-member-states-sign-cooperate-digitising-cultural-heritage>

4) OZELENITEV EVROPE

Študije, publikacije, članki

- **Safeguarding Cultural Heritage from Natural and Man-Made Disasters A comparative analysis of risk management in the EU'** (2018), Evropska komisija
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8fe9ea60-4cea-11e8-be1d-01aa75ed71a1/language-en>
- **The Future of Our Pasts: Engaging Cultural Heritage in Climate Action** (2019), ICOMOS
<https://indd.adobe.com/view/a9a551e3-3b23-4127-99fd-a7a80d91a29e>

Dokumenti o politiki

- **Sklepi Sveta z dne 21. maja 2014 o kulturni dediščini kot strateškem viru za trajnostno Evropo**

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52014XG0614%2808%29>

- **Agenda ZN za trajnostni razvoj do leta 2030**
<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>
- **Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o evropskem zelenem dogovoru (2019)**
https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF

5) REGENERACIJA EVROPE

Študije, publikacije, članki

- **Getting Cultural Heritage to work for Europe (2015)**, Evropska komisija
<https://op.europa.eu/fr/publication-detailA/publication/b01a0d0a-2a4f-4de0-88f7-85bf2dc6e004>
- **White paper and recommendations to the EU Urban Agenda Partnership on culture and cultural heritage (2019)**, sestavili ICLEI in EURO CITIES s prispevki projektov, ki jih financira EU, ARCHES, CLIC, EUCANET, Forget Heritage, I-Media-Cities, Open Heritage, REACH, ROCK, RURITAGE
https://rockproject.eu/documents-list#386_Policy_documents
- **Declaration on the adaptive reuse of built heritage (2018)**
https://www.ace-cae.eu/fileadmin/New_Upload/15_EU_Project/Creative_Europe/ConferenceBuilt_Heritage/LEEWARDEN_STATEMENT_FINAL_EN-NEW.pdf
- **Opinion of the European Economic and Social Committee on the contribution of Europe's rural areas to the 2018 Year of Cultural Heritage ensuring sustainability and urban/rural cohesion (2018)**
<https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/contribution-europes-rural-areas-2018-year-cultural-heritage-ensuring-sustainability-and-urban-rural-cohesion-own>
- **Urbana agenda za EU**
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/agenda/

6) DOŽIVLJANJE EVROPE

Študije, publikacije, članki

- **Sustainable cultural tourism Study. Report of the OMC (Open Method of Coordination) Working Group of Member States' Experts (2019)**
<https://op.europa.eu/en/publication-detailA/publication/164ea9c5-2255-11ea-af81-01aa75ed71a1/>
- **Horizon 2020 - the new strategy of promoting Europe as a tourist destination in long-haul markets by the European Travel Commission**
<https://etc-corporate.org/our-campaigns/horizon-2022/>

Dokumenti o politiki

- **Joint Statement 'European tourism sector demands urgent supportive measures to reduce devastating impact of COVID-19' (March 2020)**
<https://tourismmanifesto.eu/european-tourism-sector-demands-urgent-supportive-measures-to-reduce-devastating-impact-of-covid-19/>
- **Barcelona Declaration "Better Places to Live, Better Places to Visit" (2018)**
<https://necstour.eu/better-places-to-live-better-places-to-visit>

7) SPREJEMANJE SVETA

Študije, publikacije, članki

- **Preparatory action 'Culture in EU External Relations' Engaging the World: Towards Global Cultural Citizenship** (2014)
https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/publications/global-cultural-citizenship_en.pdf
- **Research for CULT Committee - European Cultural Institutes Abroad** (2016),
Evropski parlament
<https://www.cultureinexternalrelations.eu/cier-data/uploads/2016/11/Mapping8.pdf>
Policy documents
- **Joint Communication to the European Parliament and the Council Towards an EU Strategy For International Cultural Relations** (2016)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN%3A2016%3A29%3AFIN>